

WYMAGANIA EDUKACYJNE DO GEOGRAFII DLA KLASY 5 Planeta Nowa   wydawnictwo Nowa Era
oparte na *Programie nauczania geografii w szkole podstawowej – Planeta Nowa* autorstwa Ewy Marii Tuz i Barbary Dziedzic
Wymagania na oceny uwzględniają zapisy podstawy programowej z 2017 r. oraz zmiany z 2024 r., wynikające z uszczuplonej podstawy programowej.   wynikające z uszczuplonej podstawy programowej.
nauczyciel: Barbara Góra

I. Ocenianiu z geografii podlegają:

- ilość i jakość prezentowanych wiadomości;
- logiczne myślenie;
- umiejętność posługiwania się mapą i przyrządami geograficznymi;
- czytanie map różnej treści;
- wyjaśnianie prawidłowości występujących w cyklach astronomicznych, geograficznych, społecznych i gospodarczych ;
- samodzielność w rozwiązywaniu zadań i problemów;
- umiejętność odczytywania i wykorzystywania oraz sporządzania dokumentacji geograficznej (dane statystyczne, wykresy, diagramy, ryciny);
- umiejętność dokonywania obliczeń (m.in. odległości, różnica wysokości, średnie temperatur, amplitudy, spadek temperatury z wysokością);
- umiejętność posługiwania się słownictwem, terminologią i symboliką geograficzną;
- zainteresowanie przedmiotem;
- umiejętność współdziałania przy pracy w grupach;
- aktywność i udział merytoryczny w fazach lekcji i na zajęciach pozalekcyjnych.

II. Formy sprawdzania wiadomości i umiejętności uczniów

1. Odpowiedzi i wypowiedzi ustne- sprawdzają wiedzę z trzech ostatnich lekcji i mogą być połączone z posługiwaniem się mapą lub modelem.
2. Sprawdziany z większych partii materiału - zapowiedziane i udokumentowane wpisem w dzienniku z jednotygodniowy wyprzedzeniem.
3. Kartkówki- prace pisemne, mogą być zapowiedziane lub nie, sprawdzają wiedzę z trzech ostatnich lekcji.
4. Orientacja na mapie.
5. Praca na lekcji, aktywność.
7. Ćwiczenia praktyczne - zajęcia terenowe.
8. Prace dodatkowe – realizacja projektów
9. Udział w konkursach oraz szczególna aktywność na lekcji.

III. Oceniając wiadomości zwraca się uwagę na to, czy:

- uczeń zna podstawowe terminy, pojęcia geograficzne, zjawiska i procesy zachodzące w środowisku przyrodniczym i społeczno-ekonomicznym i potrafi poprawnie je nazwać i zdefiniować;
- uczeń właściwie interpretuje zdarzenia, fakty, procesy i dostrzega związki przyczynowo- skutkowe procesów.

Oceniając umiejętności sprawdza się czy:

- uczeń stosuje wiadomości w sytuacjach typowych;
- uczeń wykorzystuje wiadomości w sytuacjach problemowych, tzn. potrafi formułować problemy, przeprowadza analizy zjawisk i procesów na bazie różnych źródeł (obserwacji, analizy map, roczników statystycznych, podręcznika, wykładów).

Oceniając umiejętności obserwacji środowiska, zwraca się uwagę na to, czy:

- uczeń potrafi dostrzec w środowisku elementy analizowane na lekcjach;
- uczeń potrafi opisać poszczególne komponenty środowiska i dostrzega ich wzajemne powiązania.

Oceniając aktywność ucznia, zwraca się uwagę na to, czy: bierze aktywny udział w trakcie analizy zagadnień; przygotowuje i przedstawia samodzielnie ciekawe tematy; przygotowuje pomoce dydaktyczne.

IV. Obowiązki i prawa ucznia

1. Uczeń ma prawo do wszechstronnej pomocy nauczyciela.
2. Uczeń ma prawo do pogłębiania swojej wiedzy geograficznej.
3. Uczeń ma obowiązek posiadać na każdej lekcji zeszyt przedmiotowy i podręcznik, chyba że nauczyciel wskaże inaczej.
4. Nieobecność ucznia na lekcji nie zwalnia go z przygotowywania się do zajęć.
5. Uczeń systematycznie prowadzi zeszyt, który podlega ocenie, a za jego brak trzymuje minus. Trzy minusy równają się ocenie niedostatecznej.
6. Sprawdziany są obowiązkowe. Sprawdzian można poprawiać tylko jeden raz, a cena uzyskana z poprawy jest ostateczną. Ocena z poprawy sprawdzianu jest dopisywana w dzienniku do poprzedniej i brana pod uwagę przy klasyfikowaniu.
7. Uczeń nieobecny na sprawdzianie ma obowiązek napisać go w ciągu 2 tygodni po nieobecności w szkole (termin ten może ulec wydłużeniu).
8. Prace klasowe i sprawdziany po zapoznaniu z ich wynikami uczniów zostają u nauczyciela.
9. Uczeń, który nie napisze pracy pisemnej w ustalonym terminie otrzymuje z niej ocenę niedostateczną.
10. Uczeń ma prawo do jednorazowej próby poprawy oceny z odpowiedzi ustnej w ciągu 2 tygodni od jej wystawienia.
Ocena otrzymana z poprawy jest zapisana w dzienniku obok oceny poprawianej.
11. Uczeń ma prawo na początku lekcji jeden raz w okresie zgłosić „nieprzygotowanie” oraz skorzystać z tzw. „szczęśliwego numerka”
Nie obowiązują na zapowiedzianych wcześniej sprawdzianach.
12. Przy wystawianiu oceny na koniec roku szkolnego uwzględnia się pracę i wyniki od początku roku szkolnego.
13. Nauczyciel stwarza uczniowi szanse nadrobienia braków na konsultacjach w terminie ustalonym przez nauczyciela.
14. Miejsce w sali lekcyjnej wyznacza nauczyciel biorąc pod uwagę efektywność pracy ucznia na zajęciach.

V. Wymagania edukacyjne:

Stopień celujący może otrzymać uczeń, który:

Opanował w całości treści zawarte w podstawie programowej. Potrafi selekcjonować i hierarchizować wiadomości oraz z powodzeniem bierze udział z konkursach przedmiotowych. Pod okiem nauczyciela prowadzi też własne prace badawcze.

Stopień bardzo dobry może otrzymać uczeń, który:

Opanował treści dopełniające. Potrafi samodzielnie interpretować zjawiska oraz bronić swych poglądów.

Stopień dobry może otrzymać uczeń, który: Przyswoił treści rozszerzające. Właściwie stosuje terminologię przedmiotową. Aktywnie uczestniczy w zajęciach. Stosuje wiadomości w sytuacjach typowych według wzorów znanych z lekcji i podręcznika. Rozwiązuje typowe problemy z wykorzystaniem poznanych metod. Samodzielnie pracuje z podręcznikiem i materiałami źródłowymi.

Stopień dostateczny może otrzymać uczeń, który:

Opanował wiadomości podstawowe i z niewielką pomocą nauczyciela potrafi rozwiązać podstawowe problemy.

Analizuje podstawowe zależności, próbuje porównywać, wnioskować i zajmować określone stanowisko.

Stopień dopuszczający może otrzymać uczeń, który: Przyswoił treści konieczne. Z pomocą nauczyciela jest w stanie nadrobić braki w podstawowych umiejętnościach.

Stopień niedostateczny może otrzymać uczeń, który:

Nie opanował wiadomości i umiejętności określonych zakresem koniecznym w programie nauczania w danej klasie, a braki w wiadomościach i umiejętnościach uniemożliwiają dalsze zdobywanie wiedzy geograficznej.

Szczegółowe wymagania edukacyjne na poszczególne stopnie dla uczniów klasy 5:

Aby uzyskać kolejną, wyższą ocenę, uczeń musi opanować zasób wiedzy i umiejętności z poprzednich poziomów.

Wymagania na poszczególne oceny				
na ocenę dopuszczającą	na ocenę dostateczną	na ocenę dobrą	na ocenę bardzo dobrą	na ocenę celującą
1. Mapa Polski				
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>mapa, skala, legenda mapy</i> • wymienia elementy mapy • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>wysokość bezwzględna, wysokość względna</i> • odczytuje wysokość bezwzględną obiektów na mapie poziomicowej • podaje nazwy barw stosowanych na mapach hipsometrycznych • wymienia różne rodzaje map • odczytuje informacje z planu miasta 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • odczytuje za pomocą legendy znaki kartograficzne na mapie • stosuje legendę mapy do odczytania informacji • odczytuje skalę mapy • rozróżnia rodzaje skali • oblicza wysokość względną na podstawie wysokości bezwzględnej odczytanej z mapy • odczytuje informacje z mapy poziomicowej i mapy hipsometrycznej • wyszukuje w atlasie przykłady map: ogólnogeograficznej, krajobrazowej, turystycznej i planu miasta 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozróżnia na mapie znaki punktowe, liniowe i powierzchniowe • rysuje podziałkę liniową • wyjaśnia, dlaczego każda mapa ma skalę • oblicza odległość na mapie wzdłuż linii prostej za pomocą skali liczbowej • wyjaśnia, jak powstaje mapa poziomicowa • wyjaśnia różnicę między obszarem nizinnym, wyżynnym a obszarem górskim • wyjaśnia różnicę między mapą ogólnogeograficzną a mapą krajobrazową • przedstawia sposoby orientowania mapy w terenie 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dobiera odpowiednią mapę w celu uzyskania określonych informacji geograficznych • przekształca skalę liczbową na mianowaną i podziałkę liniową • oblicza odległość w terenie za pomocą skali liczbowej • oblicza odległość w terenie za pomocą podziałki liniowej • oblicza długość trasy złożonej z odcinków za pomocą skali liczbowej • rozpoznaje przedstawione na mapach poziomicowych formy terenu • rozpoznaje formy ukształtowania powierzchni na mapie hipsometrycznej • omawia zastosowanie map cyfrowych • podaje różnice między mapą turystyczną a planem miasta 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • posługuje się planem miasta w terenie • podaje przykłady wykorzystania map o różnej treści • analizuje treść map przedstawiających ukształtowanie powierzchni Polski • czyta treść mapy lub planu najbliższego otoczenia szkoły, odnosząc je do obserwowanych w terenie elementów środowiska geograficznego • projektuje i opisuje trasę wycieczki na podstawie mapy turystycznej lub planu miasta

2. Krajobrazy Polski				
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminu <i>krajobraz</i> • wymienia składniki krajobrazu • wymienia elementy krajobrazu najbliższej okolicy • wymienia pasy rzeźby terenu Polski • wskazuje na mapie Wybrzeże Słowińskie • wymienia elementy krajobrazu nadmorskiego • wymienia główne miasta leżące na Wybrzeżu Słowińskim • wymienia po jednym przykładzie rośliny i zwierzęcia charakterystycznych dla Wybrzeża Słowińskiego • wskazuje na mapie Pojezierze Mazurskie • odczytuje z mapy nazwy największych jezior na Pojezierzu Mazurskim • wskazuje na mapie pas Nizin Środkowopolskich oraz Nizinę Mazowiecką • wskazuje na mapie największe rzeki przecinające Nizinę Mazowiecką • wskazuje na mapie największe miasta Niziny Mazowieckiej • podaje nazwę parku narodowego leżącego w pobliżu Warszawy • określa położenie Warszawy na mapie Polski • wymienia najważniejsze obiekty turystyczne Warszawy • wskazuje na mapie pas Wyżyn Polskich i Wyżynę Śląską • wskazuje na mapie największe miasta na Wyżynie Śląskiej • wskazuje na mapie Polski Wyżynę Lubelską • wymienia gleby i główne uprawy Wyżyny 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • podaje różnicę między krajobrazem naturalnym a krajobrazem kulturowym • określa położenie najbliższej okolicy na mapie Polski • przedstawia główne cechy krajobrazu nadmorskiego na podstawie ilustracji • omawia cechy krajobrazu Pojezierza Mazurskiego • wymienia atrakcje turystyczne Pojezierza Mazurskiego • przedstawia cechy krajobrazu Niziny Mazowieckiej • wymienia atrakcje turystyczne Niziny Mazowieckiej • opisuje cechy krajobrazu wielkowiejskiego • wymienia główne cechy krajobrazu miejsko-przemysłowego Wyżyny Śląskiej • przedstawia cechy krajobrazu rolniczego Wyżyny Lubelskiej • omawia cechy krajobrazu Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej na podstawie ilustracji • wymienia dwa przykłady roślin charakterystycznych dla Wyżyny Krakowsko- 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje pasy rzeźby terenu w Polsce • opisuje krajobraz najbliższej okolicy w odniesieniu do pasów rzeźby terenu • opisuje wpływ wody i wiatru na nadmorski krajobraz • przedstawia sposoby gospodarowania w krajobrazie nadmorskim • przedstawia wpływ ładolodu na krajobraz pojezierzy • omawia cechy krajobrazu przekształconego przez człowieka na Nizinie Mazowieckiej • przedstawia najważniejsze obiekty dziedzictwa kulturowego w stolicy • omawia znaczenie węgla kamiennego na Wyżynie Śląskiej • omawia na podstawie ilustracji powstawanie wąwozów lessowych • charakteryzuje czynniki wpływające na krajobraz rolniczy Wyżyny Lubelskiej • charakteryzuje na podstawie ilustracji rzeźbę krasową i formy krasowe Wyżyny 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dokonuje oceny krajobrazu najbliższego otoczenia szkoły pod względem jego ładu i estetyki zagospodarowania • porównuje na podstawie mapy Polski i ilustracji rzeźbę terenu w poszczególnych pasach • wyjaśnia na podstawie ilustracji, jak powstaje jezioro przybrzeżne • wymienia obiekty dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego Wybrzeża Słowińskiego oraz wskazuje je na mapie • wyjaśnia znaczenie turystyki na Wybrzeżu Słowińskim • charakteryzuje najważniejsze obiekty dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego na Nizinie Mazowieckiej • opisuje zabudowę i sieć komunikacyjną Warszawy • omawia atrakcje turystyczne na Szlaku Zabytków Techniki • opisuje za pomocą przykładów rolnictwo na Wyżynie Lubelskiej • opisuje najważniejsze obiekty dziedzictwa kulturowego Wyżyny Lubelskiej • charakteryzuje na podstawie mapy atrakcje turystyczne Szlaku Orlich Gniazd 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • proponuje zmiany w zagospodarowaniu terenu najbliższej okolicy • prezentuje projekt planu zagospodarowania terenu wokół szkoły • przygotowuje prezentację multimedialną na temat Wybrzeża Słowińskiego z uwzględnieniem elementów krajobrazu naturalnego i kulturowego • przedstawia zróżnicowanie krajobrazu krain geograficznych w pasie pojezierzy na podstawie mapy • analizuje na podstawie dodatkowych źródeł informacji oraz map tematycznych warunki rozwoju rolnictwa na Nizinie Mazowieckiej • planuje na podstawie planu miasta wycieczkę po Warszawie • przedstawia pozytywne i negatywne zmiany w krajobrazie Wyżyny Śląskiej wynikające z działalności człowieka • analizuje na podstawie dodatkowych źródeł informacji oraz map tematycznych warunki sprzyjające rozwojowi rolnictwa na Wyżynie Lubelskiej • przedstawia historię zamków znajdujących się na Szlaku Orlich

<p>Lubelskiej</p> <ul style="list-style-type: none"> •określa na podstawie mapy Polski położenie Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej •podaje nazwę parku narodowego leżącego na Wyżynie Krakowsko-Częstochowskiej •podaje nazwy zwierząt żyjących w jaskiniach na Wyżynie Krakowsko-Częstochowskiej •określa na podstawie mapy położenie Tatr •wskazuje na mapie Tatry Wysokie i Tatry Zachodnie 	<p>Częstochowskiej</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazuje na mapie najwyższe szczyty Tatr •wymienia cechy krajobrazu wysokogórskiego •omawia cechy pogody w górach •wymienia atrakcje turystyczne Tatr 	<p>Krakowsko-Częstochowskiej</p> <ul style="list-style-type: none"> •opisuje na podstawie ilustracji piętra roślinności w Tatrach 	<ul style="list-style-type: none"> •przedstawia argumenty potwierdzające różnicę w krajobrazie Tatr Wysokich i Tatr Zachodnich •opisuje dziedzictwo przyrodnicze Tatr 	<p>Gniazd</p> <ul style="list-style-type: none"> •wyjaśnia negatywny wpływ turystyki na środowisko Tatr
--	---	--	---	--

3. Łądy i oceany

<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> •wskazuje na globusie i mapie świata bieguny, równik, południk zerowy i 180°, półkule, zwrotniki i koła podbiegunowe •wymienia nazwy kontynentów i oceanów oraz wskazuje ich położenie na globusie i mapie •wymienia największych podróżników biorących udział w odkryciach geograficznych 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> •wyjaśnia, co to są siatka geograficzna i siatka kartograficzna •wskazuje główne kierunki geograficzne na globusie •porównuje powierzchnię kontynentów i oceanów na podstawie diagramów •wskazuje akweny morskie na trasach pierwszych wypraw geograficznych 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> •podaje przyczyny odkryć geograficznych •wskazuje na mapie wielkie formy ukształtowania powierzchni Ziemi i akweny morskie na trasie wyprawy geograficznej Marca Polo •opisuje na podstawie mapy szlaki wypraw Ferdynanda Magellana i Krzysztofa Kolumba 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> •określa na globusie i mapie położenie punktów, kontynentów i oceanów na kuli ziemskiej •opisuje podróże odkrywcze w okresie od XVII w. do XX w. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> •oblicza różnicę wysokości między najwyższym szczytem na Ziemi a największą głębokością w oceanach •przedstawia znaczenie odkryć geograficznych
--	---	--	---	--

4. Krajobrazy świata

<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> •wyjaśnia znaczenie terminu <i>pogoda</i> •wymienia składniki pogody •wyjaśnia znaczenie terminu <i>klimat</i> •wymienia na podstawie mapy tematycznej strefy klimatyczne Ziemi •wymienia na podstawie ilustracji strefy krajobrazowe Ziemi •wskazuje na mapie strefy wilgotnych lasów równikowych oraz lasów liściastych i mieszanych 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> •wyjaśnia różnicę między pogodą a klimatem •odczytuje z klimatogramu temperaturę powietrza i wielkość opadów atmosferycznych w danym miesiącu •wymienia typy klimatów w strefie umiarkowanej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> •wskazuje na mapie klimatycznej obszary o najwyższej oraz najniższej średniej rocznej temperaturze powietrza •wskazuje na mapie klimatycznej obszary o największej i najmniejszej rocznej sumie opadów 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> •oblicza średnią roczną temperaturę powietrza •oblicza różnicę między średnią temperaturą powietrza w najcieplejszym miesiącu i najzimniejszym miesiącu roku •oblicza roczną sumę opadów •prezentuje przykłady budownictwa, sposoby gospodarowania i zajęcia 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> •przedstawia zróżnicowanie temperatury powietrza i opadów atmosferycznych na Ziemi na podstawie map tematycznych •omawia wpływ człowieka na krajobrazy Ziemi •porównuje wilgotne lasy równikowe z lasami liściastymi i mieszanych strefy umiarkowanej pod względem
---	--	---	---	--

<p>strefy umiarkowanej</p> <ul style="list-style-type: none"> • podaje nazwy warstw wilgotnego lasu równikowego i wskazuje te warstwy na ilustracji • rozpoznaje rośliny i zwierzęta typowe dla lasów równikowych oraz lasów liściastych i mieszanych • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>sawanna, step</i> • wskazuje na mapie strefy sawann i stepów • wymienia gatunki roślin i zwierząt charakterystyczne dla sawann i stepów • wyjaśnia znaczenie terminu <i>pustynia</i> • wskazuje na mapie obszary występowania pustyni gorących i pustyni lodowych • rozpoznaje rośliny i zwierzęta charakterystyczne dla pustyni gorących i pustyni lodowych • wskazuje na mapie położenie strefy krajobrazów śródziemnomorskich • wymienia na podstawie mapy państwa leżące nad Morzem Śródziemnym • rozpoznaje rośliny i zwierzęta charakterystyczne dla strefy śródziemnomorskiej • wymienia gatunki upraw charakterystycznych dla strefy śródziemnomorskiej • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>tajga, tundra, wieloletnia zmarzlina</i> • wskazuje na mapie położenie stref tajgi i tundry • rozpoznaje gatunki roślin i zwierząt charakterystyczne dla tajgi i tundry • wskazuje na mapie Himalaje • wymienia charakterystyczne dla Himalajów gatunki roślin i zwierząt 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia na podstawie mapy stref klimatycznych i klimatogramów klimat strefy wilgotnych lasów równikowych oraz klimat strefy lasów liściastych i mieszanych • omawia na podstawie ilustracji warstwową budowę lasów strefy umiarkowanej • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>preria, pampa</i> • omawia charakterystyczne cechy klimatu stref sawann i stepów • opisuje na podstawie ilustracji świat roślin i zwierząt pustyni gorących i pustyni lodowych • wymienia cechy charakterystyczne klimatu śródziemnomorskiego • wymienia obiekty turystyczne w basenie Morza Śródziemnego • wymienia charakterystyczne cechy klimatu stref tajgi i tundry • wskazuje na mapie położenie najwyższych łańcuchów górskich innych niż Himalaje • charakteryzuje krajobraz wysokogórski w Himalajach • opisuje świat roślin i zwierząt w Himalajach 	<ul style="list-style-type: none"> • porównuje temperaturę powietrza i opady atmosferyczne w klimacie morskim i kontynentalnym • wymienia kryteria wydzielenia stref krajobrazowych • przedstawia na podstawie ilustracji układ stref krajobrazowych na półkuli północnej • charakteryzuje warstwy wilgotnego lasu równikowego • charakteryzuje na podstawie ilustracji krajobrazu sawann i stepów • omawia klimat stref pustyni gorących i pustyni lodowych • omawia rzeźbę terenu pustyni gorących • omawia cechy krajobrazu śródziemnomorskiego • charakteryzuje cechy krajobrazu tajgi i tundry • charakteryzuje na podstawie ilustracji piętra roślinne w Himalajach 	<p>mieszkańców stref wilgotnych lasów równikowych oraz lasów liściastych i mieszanych</p> <ul style="list-style-type: none"> • porównuje cechy krajobrazu sawann i stepów • omawia przykłady budownictwa i sposoby gospodarowania w strefach pustyni gorących i pustyni lodowych • prezentuje przykłady budownictwa i sposoby gospodarowania w strefie śródziemnomorskiej • porównuje budownictwo i życie mieszkańców stref tajgi i tundry • analizuje zmienność warunków klimatycznych w Himalajach i jej wpływ na życie ludności 	<p>klimatu, roślinności i świata zwierząt</p> <ul style="list-style-type: none"> • analizuje strefy sawann i stepów pod względem położenia, warunków klimatycznych i głównych cech krajobrazu • przedstawia podobieństwa i różnice między krajobrazami pustyni gorących i pustyni lodowych • opisuje na podstawie dodatkowych źródeł informacji zróżnicowanie przyrodnicze i kulturowe strefy śródziemnomorskiej • porównuje rozmieszczenie stref krajobrazowych na Ziemi i pięter roślinności w górach
--	--	---	---	---